

РОЗВИТОК І ЗМІСТОВНЕ НАПОВНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Питання розвитку інформаційно-цифрового навчального середовища української школи є актуальним, адже технологічний поступ суспільства, його вплив на всі галузі життя людини, на освіту є незаперечним чинником реформ. Вітчизняні науковці О.В.Овчарук, О.О.Гриценчук, І.В.Іванюк, Л.А.Карташова, О.Є.Кравчина, М.П.Лещенко, І.Д.Малицька вважають, що інформаційно-цифрове навчальне середовище закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) слід розглядати, як системно організовану сукупність інформаційного, технічного, навчально-методичного забезпечення ЗЗСО, спрямованих на організацію взаємодії учнів, вчителів, керівників шкіл та громадськості, а також на здійснення навчально-виховних впливів, що підтримуються цифровими засобами збору та передачі даних, апаратно-програмним та навчально-методичним забезпеченням [1, с.13].

Розглянемо, якими вітчизняними загальнодоступними ресурсами можна скористатися для науково-методичного забезпечення організації дистанційного навчання, змістовного наповнення веб-ресурсу закладу загальної середньої освіти, включаючи методичні рекомендації щодо створення психолого-педагогічних умов роботи педагогічного колективу, учнів і батьків під час організації дистанційного навчання.

Керівникам ЗЗСО варто звернути увагу на методичний посібник «Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації» [2]. Він включає в себе загальні принципи та інструменти дистанційного навчання (методологія, засоби та інструменти дистанційного навчання) та методи дистанційного навчання школярів різного віку (методичні рекомендації для початкової, основної та старшої школи). У посібнику розповідається про: перехід на дистанційне навчання – з чого почати; як обрати платформи та створити комунікативний простір; як скласти розклад; як налаштувати режим роботи вчителів; як налагодити зворотний зв'язок з учнями; як оцінювати учнів; академічна доброчесність та запобігання списуванню в дистанційному навчанні.

Рекомендуємо онлайн-курси для педагогічних працівників і практичних психологів щодо психосоціальної підтримки вчителів, учнів і батьків в умовах дистанційного навчання та під час війни, розроблені спеціалістами НаУКМА, ГО «Волонтер» та ЮНІСЕФ. Курси розміщені на платформі дистанційного навчання «Відкриті онлайн-курси для педагогів та психологів закладів загальної середньої освіти» <https://specialists.nostress.org.ua/>. Розглянемо деякі з них.

Навчальні теми онлайн-курсу «Психосоціальна підтримка вчителів і учнів в умовах пандемії COVID-19» розкривають питання правильного підходу до організації розпорядку дня, робочого часу та робочого простору протягом дистанційного навчання. Рекомендації та поради мають на меті допомогти вчителям, учням та їхнім батькам полегшити процес адаптації до нового формату освітніх комунікацій.

Онлайн-курс «Особливості дистанційної роботи шкільного психолога в умовах пандемії COVID-19» розрахований на практичних психологів, які працюють у закладах загальної середньої освіти. Він допомагає структурувати дистанційну роботу та надає інформацію про її особливості в умовах пандемії та соціальної дистанції. Логіка курсу побудована на загальних принципах надання допомоги в надзвичайних ситуаціях.

Онлайн-курс «Психологічні основи допомоги дітям, що постраждали від війни» буде корисним освітянам, соціальним працівникам та соціальним педагогам, спортивним тренерам та іншим фахівцям, залученим до роботи з дітьми.

У добірці онлайн-курсів з профілактики деструктивної поведінки підлітків можна знайти такі курси: «Деструктивна поведінка підлітків: загальні питання»; «Булінг та кібербулінг: як ідентифікувати та зупинити»; «Зловживання інтернетом та інтернет-залежність»; «Суїцид як прояв деструктивної поведінки»; «Паркур, руфінг і зачепінг як ризиковані практики». Ці курси можуть бути корисними для освітян, батьків і всіх, хто опікується питаннями безпеки дітей.

На порталі державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» розміщено електронну бібліотеку <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/>, що налічує 1 335 підручників і посібників. Зокрема, електронні версії підручників для закладів загальної середньої освіти з 1-го до 11-го класу з усіх предметів, різних видань, для корінних народів, національних меншин та осіб з особливими освітніми потребами тощо. Завдяки QR-коду вчителі та учні можуть за лічені секунди знайти необхідні підручники. Особливо важливим це є для вчителів НУШ, які навчатимуть дітей 5-го класу, бо в умовах війни нові підручники не були надруковані.

На сайті Всеукраїнської школи онлайн <https://lms.e-school.net.ua/> розміщено відеоуроки, тести та матеріали для самостійної роботи з 18-ти основних предметів для дистанційного та змішаного навчання учнів 5-11-х класів і методичної підтримки вчителів: українська література, українська мова, біологія, біологія та екологія, географія, всесвітня історія, історія України, математика, алгебра, алгебра і початки аналізу, геометрія, мистецтво, основи правознавства, природознавство, фізика, хімія, англійська мова та зарубіжна література. Учні можуть користуватися платформою як для навчання під час карантину, так і для ознайомлення з темою, яку пропустили у школі через хворобу або з інших причин. Для вчителів розроблені рекомендації для проведення змішаного та дистанційного навчання за допомогою навчальних матеріалів платформи. Контент платформи відповідає чинним державним освітнім програмам відповідно до вимог, що застосовуються Українським інститутом розвитку освіти та Міністерства освіти і науки України.

Каталог електронних освітніх ресурсів <https://urok.ippo.kubg.edu.ua/> – спеціалізований ресурс, призначений для вчителів, учнів і батьків. Сайт містить розробки презентацій, відео та конспектів до уроків, що створюють педагоги під час навчання на курсах підвищення кваліфікації в ІППО імені Бориса Гринченка. До даного ресурсу можна вносити власні розробки, де кожен автор відповідає за зміст своїх матеріалів. У каталозі електронних освітніх ресурсів накопичено базу матеріалів, до якої потрапляють найбільш актуальні роботи: за оригінальністю тематики, за рівнем авторської розробки, за неординарністю підходів тощо.

Інформаційний та ресурсний хаб Нової української школи <http://nushub.org.ua> створено у партнерстві з European EdTech Alliance та проектом «Навчаємось разом» за участі Команди підтримки реформ Міністерства освіти і науки України. Вебсайт NUSHUB є безкоштовним інформаційним хабом, що містить інформацію про освітні ресурси та навчальні матеріали для українських школярів, хоч би де вони перебували. Хаб містить посилання на додаткові рішення у галузі освітніх технологій, допоміжні ресурси, інструменти на основі навчальних програм, українські платформи онлайн-навчання тощо. Ресурс поєднує навчальні матеріали, укладені за державними стандартами загальної середньої освіти України та відповідні рішення, створені у країнах тимчасового перебування українських школярів під час війни. Українські матеріали співвідносяться з певними модельними навчальними програмами, вибір яких здійснюється закладами освіти на підставі власних освітніх програм.

Наприклад, у хабі представлено онлайн-конструктор навчальних планів <https://toolkit.nushub.org.ua/> – це онлайн-інструмент НУШ для створення навчального плану закладу освіти за новим Державним стандартом базової середньої освіти. Основними характеристиками інструменту є те, що він:

- запропонує готове рішення щодо обсягу навчального навантаження, яке відповідає всім нормативним документам МОН;

- допоможе проконтролювати, щоб розподілені години в навчальних планах відповідали всім вимогам законодавства;
- зорієнтує, які комбінації освітніх компонентів можливі, а які ні;
- надасть доступ до вичерпного переліку модельних навчальних програм, що мають гриф «Рекомендовано МОН»;
- підкаже, скільки годин можна покласти в резерв і як ними розпорядитися; забезпечить можливість зберегти на свій комп'ютер чи роздрукувати за потреби створені вами документи у форматі WORD, щоб додати ці елементи до освітніх програм ваших закладів;
- дозволить поділитися вашими документами з іншими членами вашої команди в зручний спосіб.

Щоб створити електронне портфоліо вчителя, слід застосовувати «Методичні рекомендації щодо створення, змісту та завантаження е-портфоліо», що розроблені відповідно до Положення про сертифікацію педагогічних працівників і призначені для використання учасниками сертифікації під час проведення самооцінювання педагогічної майстерності з формування в учнів ключових компетентностей і вмінь [3].

Таке змістове наповнення інформаційно-цифрового середовища дозволить забезпечити та надати підтримку організаційним умовам освітнього процесу закладу, сприятиме формуванню цифрової компетентності суб'єктів освітнього процесу, об'єднати цифрові інструменти та засоби для ведення освітньої діяльності, накопичити та зберігати навчальних та навчально-методичні матеріали у вільному доступі для учнів, вчителів, практичних психологів та інших педагогічних працівників.

Список використаних джерел

1. Розвиток інформаційно-цифрового навчального середовища закладу загальної середньої освіти : методичний посібник : [О.В.Овчарук, О.О.Гриценчук, І.В.Іванюк, Л.А.Карташова, О.Є.Кравчина, М.П.Лещенко, І.Д.Малицька]. Київ : ІЦО НАПН України, 2022. 224 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734207/> (дата звернення: 08.02.2023)
2. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. – Київ : Смартосвіта, 2020. 71 с. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/GRYF_Metodychni_rekomendatsii-_dystantsiy-na_osvita_razvoroty.pdf (дата звернення: 08.02.2023)
3. Про затвердження методичних рекомендацій щодо створення змісту та завантаження е-портфоліо: Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.05.2012р. №755. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodychnih-rekomendacij-shodo-stvorennya-zmistu-ta-zavantazhennya-e-portfolio> (дата звернення: 08.02.2023)